

Doelmatige zorg versus risicoselectie^a

De Zorgverzekeringswet is in 2008 haar derde jaar ingegaan. Door nieuwe polissen op de markt te brengen proberen zorgverzekeraars ieder jaar nieuwe verzekerden aan te trekken. In 2008 kwam de ZEKUR polis op de markt. Deze polis wijkt sterk af van het overige aanbod op de zorgverzekeringsmarkt. De basispolis is bedoeld voor iedereen die zich "jong en gezond" voelt, en is momenteel met een jaarpremie van 933 euro de goedkoopste polis in de markt. Zorginhoudelijk wijkt de polis ook sterk af van andere polissen, doordat het gecontracteerde zorgaanbod beperkt is. Geneesmiddelen worden alleen vergoed via de internetapotheker en verzekerden kunnen alleen terecht in dertien ziekenhuizen in grote steden. Een verzekerde mag ook een andere zorgaanbieder kiezen, maar dan moet de verzekerde wel 20% van de kosten van het geneesmiddel of ziekenhuisbehandeling bijbetalen. Alleen voor een aantal specifieke situaties, zoals spoedeisende zorg, kan de verzekerde wel zonder bijbetaling in elk ziekenhuis terecht. Ook kent de polis volledige flexibiliteit met betrekking tot de contractduur. De verzekerde mag op elk moment zijn contract beëindigen en overstappen naar een andere polis.

De ZEKUR polis maakt voor het eerst serieus werk van het selectief contracteren om zodoende zorgaanbieders te disciplineren en aan te zetten tot het leveren van doelmatige zorg. Het is belangrijk voor de werking van het zorgstelsel dat selectieve contracten ook in de toekomst van de grond komen om zodoende gunstige contracten met ziekenhuizen te kunnen afsluiten. De polis lijkt echter ook relatief goedkope verzekerden -in vergelijking met de compensatie voor verzekeraars op basis van het risicovereveningsstelsel- te selecteren. De polis zal vooral verzekerden aantrekken die geen zorg nodig hebben. Dit betekent dat de mogelijkheden om te besparen via doelmatige zorgverlening ook beperkt zijn, wat er op kan wijzen dat de lage premie deels door risicoselectie van verzekerden te verklaren is.

Vanuit het gezichtspunt van een doelmatige zorg zijn er een aantal conclusies te trekken over de institutionele randvoorwaarden waaronder de verzekeraars opereren.

Het is niet in te zien hoe de mogelijkheid van het direct beëindigen van de contractduur bijdraagt aan een doelmatige zorg. Immers alleen verzekerden die in aanraking komen met zorg die niet (geheel) gedekt wordt door de polis, zullen de goedkoopste verzekering opzeggen. Per direct opzeggen van een verzekering en overstappen op een duurdere polis met een breder zorgaanbod geeft verzekerden de gelegenheid om het selectieve zorgaanbod te omzeilen. Ook voor de verzekeraar is dat overstapgedrag van een verzekerde gunstig, omdat bij overstappen de zorgkosten worden afgewenteld op concurrenten. Vanuit het gezichtspunt van een doelmatige zorgverlening zou de wetgeving moeten worden aangepast. Een oplossing is het introduceren van een contractlengte in de zorgverzekeringswet van minimaal een jaar.

In de Zorgverzekeringswet zijn kinderen gratis verzekerd. Terwijl ouders een basispolis moeten kiezen met een optimale prijs/kwaliteit verhouding geldt dat niet voor kinderen. Kinderen kunnen het beste een (zo duur mogelijke) basispolis kiezen met een zo breed en kwalitatief hoog mogelijk zorgaanbod. In de praktijk zien we dit nog niet gebeuren, omdat de meeste ouders hun kinderen niet bij een andere verzekeraar willen verzekeren dan waarbij ze zelf verzekerd zijn. Dit maakt het aanbieden van basispolissen met selectieve contracten minder aantrekkelijk. Immers, omdat kinderen gratis zijn verzekerd zullen ook de ouders minder snel kiezen voor een goedkopere polis met selectieve contracten. Een oplossing is om gezinnen dezelfde prijs/kwaliteit keuze te laten maken voor de basispolis van kinderen. Dit kan door een basispolis met een gemiddelde premie voor een kind gratis te maken, maar bij een goedkopere of duurdere basispolis voor kinderen gezinnen geld terug te geven of bij te laten leggen.

^a Zie R.C.M.H. Douven en H.J.B.M. Mannaerts, *Economische Statistische Berichten*, 4530, blz. 132-135, 2008.